

Дяків К. О., студентка,
ВСП «Миколаївський інститут права»
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Миколаїв
Науковий керівник: Козаченко О. В., д.ю.н., професор

ДО ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ «НЕЗАКОННЕ ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ»

В умовах реформування соціально-економічного устрою України відбувається певне зростання злочинності та інших правопорушень, у тому числі незаконних заволодінь транспортними засобами. За статистичними даними МВС України, у 2011 р. було зареєстровано 2801 викрадення автомобілів, а за 11 місяців 2012 року – 3004. Отже, незаконне заволодіння транспортними засобами продовжує залишатися одним з найпоширеніших та небезпечних злочинів як на території України, так і поза її межами, що завдає значних матеріальних збитків як окремим громадянам, так і державі загалом.

Аналіз наукової літератури показав, що найбільш предметно займаються дослідженням даного питання такі вчені, як: В. В. Василевич, О. В. Головкін, Г. П. Жаровська, Ю. Ф. Іванов, В. В. Ємельяненко, О. О. Кваша, С. О. Колб та ін. Однак, при цьому, автором при підготовці до написання наукової статті не було знайдено досліджень на тему порівняння законного та незаконного заволодіння транспортним засобом. Як правило, все зводиться до єдиного законного способу – дії особи у стані крайньої необхідності. Тому метою даної статті є детальний аналіз законних способів вилучення транспортних засобів і вироблення критеріїв для порівняння законного та незаконного способів.

Приступаючи до аналізу даного питання, необхідно зазначити визначення незаконного заволодіння транспортним засобом. Найбільш повне визначення можна знайти у п. 15 постанові Пленуму ВСУ «Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті». Так, у вказаній постанові надається наступне визначення – незаконне заволодіння транспортним засобом слід розуміти як умисне, протиправне вилучення його з будь-якою метою у власника або законного користувача всупереч їх волі (з місця стоянки чи під час руху) шляхом запуску двигуна, буксирування, завантажування на інший транспортний засіб, примусового відсторонення зазначених осіб від керування, примушування їх до початку чи продовження руху тощо. Таке заволодіння може бути вчинене таємно

або відкрито, шляхом обману чи зловживання довірою, із застосуванням насильства або погроз.

Цей злочин визнають закінченим з моменту, коли транспортний засіб почав рухатись унаслідок запуску двигуна чи буксирування, а якщо заволодіння відбувається під час руху транспортного засобу, – з моменту встановлення контролю над ним. Проникнення в кабіну, гараж чи інше сховище, спробу запустити двигун або буксирувати транспортний засіб з метою заволодіння ним необхідно розглядати як замах на вчинення злочину.

У цьому ж рішенні надається перший і єдиний спосіб заволодіння транспортним засобом, що не визнається незаконним способом – заволодіння у стані крайньої необхідності. При цьому у даному випадку не вірно говорити про те, що якщо такий спосіб не є незаконним, то він визнається законним. В даному випадку у діях особи формально є склад кримінального правопорушення, але не він не визнається таким з підстав усунення більш великої загрози, що мала місце для життя здоров'я чи майна (ст. 39 КК України).

Переходячи ж до законних способів, необхідно зазначити, що вони, як правило, пов'язані з рішенням суду. Можна виділити наступні способи законного вилучення транспортного засобу: 1. Виконання рішення слідчого судді або суду щодо арешту транспортного засобу, яке належить фізичній або юридичній особі з метою забезпечення відшкодування (компенсації) завданої злочином шкоди; можливої конфіскації як кримінального покарання; спеціальної конфіскації, як іншого кримінально-правового заходу, передбаченого в Загальній та Особливій частині КК України; конфіскації, як особливого заходу кримінально-правового характеру, що застосовується до юридичних осіб; визнання транспортного засобу речовим доказом. 2. Виконання рішення суду стосовно примусового стягнення боргу з боржника у порядку ст. 40 Закону України «Про виконавче провадження». 3. Затримання транспортного засобу шляхом блокування або доставляння до штрафного майданчику у порядку ст. 265-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення за наявності підстав вважати, що водієм вчинено порушення, передбачені чч. 1, 2, 3, 4, 6, 7 ст. 121; ст. 121-1; ст. 122-5; ст. 126; чч. 1, 2, 3, 4 ст. 130; ст. 132-1; ст. 206-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Виходячи із зазначеного можна зробити висновок, що заволодіння транспортним засобом можна розділити не на 2, а на 3 види: незаконне заволодіння транспортним засобом; законне заволодіння транспортним засобом; заволодіння транспортним засобом, що не визнається незаконним.

Підсумовуючи зазначимо, що знання і розуміння випадків законного або незаконного заволодіння транспортним засобом є важливим чинником, який враховується при кваліфікації діяння, передбаченого за ст. 289 КК України, адже для того, щоб правильно кваліфікувати діяння за даною статтею необхідно знати, у яких випадках заволодіння транспортним засобом має незаконний характер, а в яких, хоча факт заволодіння і мав місце, але його не можна вважати правопорушенням, що виключає подальшу кримінальну відповідальність.

УДК 343.346 (043.2)

Зіневич А. І., студент,
ВСП «Миколаївський інститут права»
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Миколаїв
Науковий керівник: Козаченко О. В., д.ю.н., професор

СПІВВІДНОШЕННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ЗЛОЧИНІВ З ІНШИМИ ВИДАМИ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Порівнюючи злочини і адміністративні правопорушення (при здійсненні такого порівняння не враховуються погляди науковців на підстави та правові критерії застосування особливих видів кримінально караних, але незлочинних діянь, таких як кримінальні проступки), які мають схожі ознаки, що відносяться до об'єктивних елементів складів правопорушень, відмінність між ними знаходиться в сфері наслідків їх вчинення. Зокрема, злочинне порушення правил безпеки руху та експлуатації дорожнього транспорту відрізняється від інших суміжних деліктів суспільною небезпекою, яка виражається у заподіянні фізичної, майнової або моральної шкоди. Наприклад, правопорушення, яке передбачене ст. 124 Кодексу України про адміністративні правопорушення «Порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна» слід відмежовувати від злочину, передбаченого ст. 286 Кримінального кодексу України «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами» і це розмежування здійснюється на підставі такої юридично значущої ознаки (конструктивної або кваліфікуючої), як настання передбачених законом наслідків. Зокрема, при вчиненні злочинного діяння нормативно визначаються такі наслідки як середньої тяжкості або тяжкі тілесні ушкодження, настання смерті потерпілого, загибель декількох осіб. У свою чергу до наслідків зазначеного адміністративного правопорушення